

gewijzigd. Maar met de mogelijke controversiële toetreding, halen tegenstanders culturele en religieuze argumenten boven. "In wezen blijft de Europese Unie een politieke club die een aantal landen verenigt. Die is verder gebouwd op een aantal fundamente die gebaseerd zijn bijvoorbeeld de scheiding tussen Kerk en Staat, gelijke rechten voor man en vrouw, democratie e.d. Je zou die dus de basiswaarden kunnen noemen waarop het Europese project is gebouwd. De landen die die basiswaar-

Europa mag de bakermat zijn van het christendom, maar ook van het humanisme en een aantal tegenstromingen tegen het christelijke geloof. Die hebben ook de Europese geschiedenis gekneed en gevormd. Het Ottomaanse Rijk heeft zich tot diep in Europa uitgestrekt en heeft daar ook een stempel op gedrukt. De Europese wortels zijn zo talrijk en zo diep dat het niet veel zin heeft om er eentje uit te pikken en dat dan te beschouwen als de basis van de Europese gedachte."

De Europese Unie telt vandaag 27

denk ook dat de Europese Unie er nooit in zal slagen om zijn grenzen definitief vast te leggen. Maar de Europese Unie heeft er wel alle belang bij om tijdelijke grenzen vast te leggen en te proberen om met die tijdelijke grenzen te werken. Vanuit die optiek zijn tijdelijke grenzen nuttig. Maar het is een illusie om voor eens en voor altijd een omgrenzing te definiëren."

ISOLEMENT

Op dit moment staan er nog heel wat lidstaten in de wachtkamer. Zo heeft de Europese Unie beloftes gedaan aan de Balkanlanden, waaronder Servië, Montenegro en Albanië. Daarnaast zijn er nog Oekraïne, Moldavië, Armenië en Georgië. Indien we daar nog de Europese landen Zwitserland en IJsland bijtellen, dan kunnen we op termijn een Unie worden van bijna 40 landen. "Naar Centraal- en Oost-Europa toe had Europa gewoon geen andere keuze. Europa had er alle belang bij om stabiliteit in die regio te hebben en dat die landen zich economisch verder zouden ontwikkelen. Wij hebben na de val van de Berlijnse muur beloftes gemaakt. Je kan de geschiedenis niet meer terugdraaien, je kan die Berlijnse muur niet heropbouwen. Je zit dus een beetje gevangen in de geschiedenis zoals ze

De lijm die Europa bindt is een politiek project en niet een culturele identiteit."

den aanvaarden, kunnen in principe lid worden van die club, ongeacht welke verdere cultuur of godsdienst erop nahouden", aldus professor Vos.

DIVERSITEIT

Volgens professor Vos bestaat er geen Europese identiteit. Een precieze omschrijving voor dat begrip is zeer moeilijk want in Europa is er een enorme verscheidenheid: "Als je een identiteit zou willen omschrijven van de Europese Unie, sta je voor een onmogelijke klus. De Europese Unie is nog altijd een samenwerking tussen politieke gemeenschappen die samen een aantal problemen aanpakken. Met als doel, het milieu, de volksgezondheid en de consumentenbescherming te verbeteren. De Europese Unie is dus geen culturele club. De lijm die Europa bindt is een politiek project en niet een culturele identiteit."

Er gaan stemmen op bij sommige lidstaten om een verwijzing naar het christendom te verankeren in de Europese Grondwet. Professor Vos heeft daar zijn bedenkingen over: "Er zijn ontzettend veel Europeanen die zich niet meer met die christelijke wortels identificeren en die daar dan ook geen boodschap aan hebben. Europa heeft op dit moment heel veel migranten die weinig boodschap hebben aan die christelijke wortels.

landen en tussen die 27 landen zijn er heel wat culturele verschillen. Zo kan je stellen dat Finland en Cyprus cultureel gezien heel weinig met elkaar te maken hebben, behalve het feit dat zij beiden lid zijn van de Europese Unie. De islamitische cultuur en de grote moslimbevolking is de grootste hinderpaal voor tegenstanders. Maar professor Vos ziet daar geen graten in: "De verschillende lidstaten hebben een aantal migrantengroepen en dat hindert de werking van de Europese Unie niet. De Europese Unie kan best wel omgaan met culturele diversiteit."

GRENZEN BETONNEREN

In 1987 heeft Marokko een aanvraag ingediend om lid te worden van de Europese Unie. Die aanvraag heeft Europa onmiddellijk verworpen omdat Marokko geen Europees land zou zijn. Probleem echter is, dat nergens staat gedefinieerd wat een Europees land precies is of waar de Europese grenzen zijn. Impliciet werd gezegd dat de Middellandse Zee de zuidelijke grens is. Volgens professor Vos is het zeer moeilijk om de grenzen van de Europese Unie te trekken. Maar hij is wel voorstander om tijdelijke grenzen te trekken om op die manier orde op zaken te stellen: "Grenzen betonnen werkt niet in de internationale politiek. Grenzen verschuiven altijd. Ik

■ Professor Hendrik Vos ziet in een toetreding ook nog voordelen